Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	15Co/4/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6109214539
Dátum vydania rozhodnutia:	18. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Klaudia Kosková
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2023:6109214539.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Klaudie Koskovej a členov senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galla, v právnej veci žalobcov: 1/ A. B., C. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. XXX/X, E. F. G., 2/ A. H. H., C. I., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom J., C. C., prechodne bytom K. F. XXXX/XX L., M. - C., N. C. X/ O. B. I., C. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. P. XXXX/X, Q., 4/ N. R., C. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom E. XX/XXX, G. F. G., zastúpených IVANOVIČ LEGAL s.r.o., so sídlom Štúrova 11, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 54 434 556, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Račianska 71, Bratislava, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným súdnym rozhodnutím, na odvolanie žalobcov 1/ až 4/ a žalovaného, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok okresného súdu v I., IV., VIII., XIII. výroku, v časti týkajúcej sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a vo výrokoch II., III., V., VI., VII., IX., X., XI., XII., XIV., XV., XVI. p o t v r d z u j e .

Rozsudok okresného súdu v I., IV., VIII., XIII. výroku, v časti priznaného úroku z omeškania m e n í tak, že:

II. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 1/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.470,- EUR od 24.09.2009 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

III. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 1/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

IV. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 2/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.470,- EUR od 24.06.2010 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

V. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 2/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

VI. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 3/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.470,- EUR od 04.09.2010 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

VII. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 3/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

VIII. Žalovaný j e p o v i n ý zaplatiť žalobcovi 4/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 14.640,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 14.640,- EUR od 31.01.2011 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IX. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 4/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

X. Žiadna zo strán n e m á na náhradu trov odvolacieho konania p r á v o.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že:
„I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 1/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 16.470 Eur od 24. 03. 2009 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
II. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 1/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamieta.
III. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 1/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 16.470 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 1/.
IV. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 2/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 16.470 Eur od 24. 06. 2010 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
V. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamieta.
VI. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 2/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 16.470 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 2/.
VII. Súd žalobu v časti nároku žalobcu 2/ na náhradu majetkovej škody zamieta.
VIII. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 3/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 16.470 Eur od 04. 09. 2010 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
IX. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 3/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamieta.
X. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 3/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 16.470 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 3/.
XI. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 3/ titulom náhrady majetkovej škody sumu 330,53 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 330,53 Eur od 04. 09. 2010 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
XII. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 3/ na náhradu majetkovej škody zamieta.
XIII. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 4/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 14.640 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 14.640 Eur od 31. 01. 2011 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
XIV. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 4/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamieta.
XV. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 4/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 14.640 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 4/.
XVI. Žalobca 2/ a žalobca 3/ sú povinní nahradiť žalovanej trovy konania o náhradu majetkovej škody v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu majetkovej škody žalovanej“.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že základ nárokov žalobcov titulom vzatia do väzby a predĺženia väzby nie je v konaní sporný, a to práve s poukazom na ust. § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a § 8 ods. 5 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., keď uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII. Gv 2704-799 zo dňa 03.03.2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12.03.2008, došlo k zastaveniu trestného stíhania, a to pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného a trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny, a to z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Námietku žalovaného, že ani jedno z uznesení o väzbe a predĺžení väzby nemožno považovať za nezákonné, a teda zakladajúce zodpovednosť štátu za škodu, okresný súd nepovažoval za dôvodnú s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18.08.2010, sp. zn. 4MCdo/15/2009. Čo sa týka pasívnej vecnej legitimácie, v danom prípade je splnená podmienka zodpovednostného subjektu, t. j. orgánu štátu, ktorý vydal rozhodnutie – uznesenie o vzatí do väzby a uznesenie o predĺžení väzby. Žalobca riadne využil možnosť podať voči zákonným rozhodnutiam sťažnosť v zmysle § 3 zákona č. 58/1969 Zb., pričom samotné rozhodnutie o tej-ktorej sťažnosti, resp. o ich úspešnosti je bez právneho významu. Súd mal taktiež v konaní za nesporné i splnenie podmienok § 9 ods. 1 a § 10 zákona č. 58/1969

Zb., keď žalobca dňa 12.07.2010 podal na Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosť na prerokovanie náhrady škody, avšak v zákonnej 6–mesačnej lehote nárok žalobcu zo strany Ministerstva spravodlivosti SR uspokojený nebol. Súd taktiež skúmal splnenie ďalších podmienok zakladajúcich zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcov, keď z pripojeného trestného spisu vedeného Okresným súdom Banská Bystrica sp. zn. Tp 20/04 zistil, že zatiaľ čo všetci žalobcovia podali voči uzneseniu o vzatí do väzby sťažnosť, žalobcovia 3/ a 4/ sťažnosť voči uzneseniu nepodali. Uvedená skutočnosť nemá však vplyv na uplatnený nárok žalobcov, nakoľko tento nie je podmienený povinnosťou podať proti takémuto rozhodnutiu sťažnosť alebo opravný prostriedok (bližšie R 36/2020). Súd mal v konaní za nesporne preukázané splnenie podmienok podľa § 9 ods. 1 a § 10 zákona č. 58/19699 Zb., ako aj podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., čo vyplýva zo zisteného skutkového stavu veci, že žalobca 1/ dňa 23.03.2009, žalobca 2/ dňa 23.12.2009, žalobca 3/ dňa 03.03.2010 a žalobca 4/ dňa 30.07.2010 doručili na Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosť na prerokovanie náhrady škody, avšak v zákonnej 6 – mesačnej lehote nárok žiadneho zo žalobcov zo strany Ministerstva spravodlivosti SR uspokojený nebol. Ďalej sa okresný súd zaoberal aj otázkou vylúčenia tzv. negatívnych podmienok, pričom dospel k záveru, že neexistovali žiadne konkrétne okolnosti a skutočnosti objektívne preukazujúce, že by žalobcovia svojom konaním dali príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom ich väzby. V bode 70. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia poukázal na to, že súd určil, že nárok na náhradu škody žalobcov 1/ až 4/ za obdobie od 12.03.2004 do 30.06.2004 voči žalovanému nie je daný (rozsudok OS Banská Bystrica 16C/97/2009-588 zo dňa 13.04.2016 nadobudol právoplatnosť dňa 02.06.2016) vzhľadom na úspešne namietané premlčanie zo strany žalovaného. Nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy za väzbu žalobcov 1/ až 4/ si žalobcovia uplatnili v trvaní od 12.03.2004 do 23.08.2004 (spolu 165 dní), žalobcom vznikol podľa zákona č. 58/1969 Zb. nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy uplatnenej žalobcami za predĺženie ich väzby v trvaní od 23.08.2004 do 13.03.2005 (spolu 201 dní) vznikol podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy vychádzal súd z presvedčenia (podloženého logikou veci i dokazovaním vykonaným najmä výsluchom samotných žalobcov, ako aj svedkov, o pravdivosti výpovedí ktorých nemá dôvod pochybovať, taktiež oboznámením sa s obsahom predložených mediálnych výstupov týkajúcich sa trestného stíhania žalobcov), že väzba trvajúca 164 dní a následne predĺžená o ďalších 201 dní zasiahla negatívne do osobnostných práv žalobcov. Žalobcovia boli nepochybne v strese a neistote, hrozili im vysoké tresty, ako každý zo žalobcov sám v rámci jeho výsluchu uviedol, že celé zadržanie a trestné stíhanie boli pre každého z nich obrovské šoky, ktoré sa nedajú ani opísať, pričom im od základov zmenili celý ich dovtedy vedený život. Rozsiahla medializácia prípadu narušila ich dobré meno, povesť, dôstojnosť, česť i vážnosť v očiach verejnosti. Vážnosť žalobcov v zamestnaní klesla, utrpelo ich dovtedy vedené podnikanie. Uvedené skutočnosti zasiahli citeľne aj ich celé rodiny. Podľa názoru súdu majú žalobcovia právo na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko iné satisfakčné prostriedky nie sú objektívne postačujúcim zadosťučinením vzhľadom na spôsobenú ujmu. Dĺžka celkovej väzby predstavovala 366 dní, ku ktorej došlo následkom nezákonných rozhodnutí k vážnemu poškodeniu žalobcov v súkromnom, pracovnom i verejnom živote. Súd pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadal predovšetkým na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody a celkovú dĺžku väzby, ako aj na preukázané následky v osobnej sfére toho-ktorého zo žalobcov. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy súd určil voľnou úvahou s tým, že poukázal na určité hranice, v ktorých je možné sa pohybovať pri úvahe súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktoré je možné vyvodiť zo súčasnej platnej právnej úpravy, a to zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom v čase rozhodovania súdu, avšak ide výlučne len o vodítka k voľnej úvahe, keď je potrebné rešpektovať základné princípy zákazu retroaktivity. Uviedol, že výška náhrady nemajetkovej ujmy nesmie byť v rozpore so všeobecne vnímanou predstavou spravodlivosti. Poukázal na vek jednotlivých žalobcov 1/ až 4/, ako osoby poškodené, v čase výkonu väzby s tým, že väzba bola realizovaná v ich produktívnom veku. Žalobcovia pred nástupom do väzby viedli riadny usporiadaný rodinný život, členovia ich rodín sa tešili dobrému zdravotnému stavu, mali harmonické rodinné vzťahy, žalobca 2/ už mal dve maloleté deti, v práci sa im darilo, žili spoločne s partnerkami. Súd poukázal aj na samotný charakter trestného činu, pre ktorí boli žalobcovia 1/ až 4/ obvinení a vzatí do väzby, ako aj na výšku trestnej sadzby a celkovú dĺžku trestného stíhania a medializáciu ich prípadu, keď po prepustení z väzby narážali na všeobecný dešpekt a neúctu a posmešné označovanie výrazmi ako mafián, basista, čo vyplynulo z vykonaného dokazovania a výsluchov svedkov. Najbližšia rodina žalobcov bola v okolí konfrontovaná neustálymi nepríjemnými poznámkami na adresu väzobného stíhania, toho-ktorého zo žalobcov. Žiadna z rodín žalobcov sa s ich väzobným stíhaním dodnes nezmierila a vzťahy zostali narušené, každému zo žalobcov sa rozpadol partnerský vzťah, žalobca 2/ má dodnes narušený vzťah so synom, utrpel aj zdravotný stav jednotlivých členov rodiny žalobcu 2/, ktorí boli vystavení stresu. Závažné následky žalobcovia utrpeli aj v spoločenskom, resp. pracovnom uplatnení, čo bolo spôsobené v priamej

príčinnej súvislosti s výkonom väzby žalobcov, po vykonaní ktorej mali problém si žalobcovia nájsť adekvátne a vhodné zamestnanie. U žalobcu 1/ mal súd preukázaný aj vážny zdravotný psychický stav, ktorý ho diskvalifikuje z možnosti nájsť si stále zamestnanie, žalobca 2/ sa do aktívneho verejného života ako poslanec mestského zastupiteľstva už nevrátil, a tiež pri jeho pracovných ambíciách vykonávať vyštudované právo v praxi ako advokátsky koncipient bol s udalosťami ohľadne jeho väzobného stíhania neustále konfrontovaný, žalobca 3/ si našiel vhodné zamestnanie až s pomocou a pričinením jeho brata a žalobca 4/ sa rozhodol v záujme finančného zabezpečenia jeho rodiny a vyhnutia sa možnej konfrontácie s minulosťou natrvalo odísť za prácou do zahraničia, a to aj na úkor odlúčenia od rodiny. Pokiaľ ide o následky v osobnostnej sfére žalobcov, tieto súd vyhodnotil ako primárne vyvolané vnútorným prežívaním výkonu väzby žalobcami. Pokiaľ sa týka zdravotného stavu žalobcov, ktorý spôsobila väzba, tak žalobca 1/ dodnes trpí depresívnou poruchou – aktuálne ťažkého stupňa – s chronickým priebehom, s prognózou i naďalej nepriaznivou neschopnosťou systematickej zárobkovej činnosti. Žalobca 2/ psychické problémy spôsobené väzbou neuvádzal, žalobca 3/ trpí posttraumatickou stresovou poruchou, ktorá vznikla v súvislosti jeho vzatia do väzby, pričom táto porucha obmedzuje žalobcu 3/ v jeho osobnom, rodinnom a pracovnom živote v podstatnej miere, s neistou prognózou vyliečenia sa. Žalobca 4/ je liečený na vysoký krvný tlak, zvýšený cholesterol a stukovatenú pečeň, aj keď pred vzatím do väzby žalobca 4/ tieto zdravotné komplikácie nemal. Vzhľadom na tieto skutočnosti okresný súd vlastnou úvahou, vychádzajúc aj z rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít - Nález Ústavného súdu SR vydaný v konaní sp. zn. III. ÚS 757/2016 dňa 24.01.2017, keď výška nemajetkovej ujmy je poškodeným priznávaná v rozpätí od 30 až do 60 EUR za deň väzby, súd dospel k tomu, že suma 45 EUR za každý deň vykonanej väzby (celková väzba bola 366 dní), t. j. spolu suma 16.470 EUR je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi 1/, 2/ a 3/ dotknutými nezákonnými rozhodnutiami a suma 40 EUR za každý deň vykonanej väzby (celková väzba bola 366 dní), t. j. spolu suma 14.640 EUR žalobcovi 4/ dotknutými nezákonnými rozhodnutiami. K rozdielnosti takto stanovenej sumy dospel okresný súd prijatím záveru o tom, že žalobcom 1/ a 3/ výkon väzby vážne zasiahol a narušil ich psychické zdravie a žalobcovi 2/, ako v tom čase jedinému zo žalobcov majúcemu maloleté deti, výkon väzby spôsobil vážne odlúčenie od jeho maloletých detí s následkami narušených vzťahov so synom až dodnes, a preto im súd priznal výšku nemajetkovej ujmy v porovnaní so žalobcom 4/, vyššiu. V prevyšujúcej časti návrhy na náhradu nemajetkovej ujmy, toho-ktorého zo žalobcov okresný súd zamietol. K nároku žalobcu 2/ na náhradu škody ako ušlej mzdy vyčíslenej vo výške 16.378,584 EUR z titulu predĺženia väzby okresný súd uviedol, že k takto uplatnenému nároku žalovaný dôvodne vzniesol námietku premlčania. Žalobca 2/ doručil svoj žalobný návrh na súd dňa 12.03.2010, avšak tento návrh sa týkal výlučne nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy. Až podaním zo dňa 22.10.2012 (č. l. 417) žalobca 2/ doplnil svoj pôvodný nárok o náhradu nemajetkovej ujmy, aj o nárok na náhradu škody z titulu ušlej mzdy, ktorej výšku v konaní nepreukázal žiadnym dôkazom. Súd preto nárok žalobcu 2/ na náhradu škody titulom ušlej mzdy v tejto časti zamietol. Pokiaľ sa týka nároku žalobcu 3/ na náhradu škody za nájom z titulu predĺženia väzby, okresný súd poukázal na tú skutočnosť, že samotné zaplatenie ceny nájmu zo strany žalobcu 3/ v konaní preukázané nebolo. K nároku žalobcu 3/ na náhradu ušlej mzdy z titulu predĺženia väzby vyčíslenej vo výške 330,526 EUR, okresný súd uviedol, že tento nárok žalobcu 3/ považuje za dôvodný a preukázaný. Z pracovnej zmluvy uzavretej dňa 02.01.2002 okresný súd mal preukázané, že žalobca 3/ vykonával funkciu výkonného riaditeľa v pracovnom pomere na dobu neurčitú, a to so základnou mzdou vo výške 30 Sk za hodinu, pričom z predloženého mzdového listu za rok 2003 vyplýva, že ročná mzda žalobcu 3/ za celý rok 2003 predstavovala sumu celkom 566.62 EUR. Zároveň okresný súd priznal žalobcom aj úroky z omeškania s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.06.2022, sp. zn. 7Cdo/145/2020. K otázke premlčania žalobou uplatnených nárokov žalobcov, ktorú námietku vzniesol v konaní žalovaný, súd uviedol, že nárok nie je premlčaný, avšak námietka je dôvodná len v časti nároku žalobcu 2/ na náhradu škody za ušlú mzdu v zmysle bodu 100. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, čo podrobne odôvodnil okresný súd v bode 104. Rozhodnutie oprel o článok 46 ods. 3, 19 ods. 2, 51 ods. 2, 144, 154c) Ústavy Slovenskej republiky č. 460/92 Zb.; článok 5 ods. 1, 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; § 1 ods. 1, § 2, 3, 4 ods. 1, 5 ods. 1, 6 ods. 1, 9 ods. 1, 10 zákona č. 58/1969 Zb.; 3 ods. 1 písm. c), 3 ods. 2, 8 ods. 5, 6, 17 ods. 2 písm. a), 18 ods. 3, 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.; § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol s poukazom na ust. § 255 ods. 1, 2, 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku sa odvolali žalobcovia 1/ až 4/ prostredníctvom ich právneho zástupcu. Rozsudok okresného súdu napadli v celom rozsahu s tým, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Rozsudok žiadali zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie okresnému súdu. Namietali, že súd aplikoval limity, ktoré pripúšťa zákon č. 514/2003 Z. z., s tým, že limity výšky náhrady nemajetkovej ujmy boli do právnej úpravy zakomponované v ust. § 17 ods. 4 zákona č. 514/2013 Z. z. účinného až od 01. 01. 2013. V tejto súvislosti poukázali na Nález Ústavného súdu SR III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24.01.2017. Zdôraznili, že trestné konanie trvalo 4 roky, z toho žalobcovia boli vo väzbe jeden celý rok, pričom aktuálne súdne konanie bolo vedené od roku 2009 (takmer 13 rokov), a teda sumárne ide o časový úsek, ktorý predstavuje podstatnú časť ľudského života spojený s dlhodobo pretrvávajúcim stresom, s úzkosťami, pocitom bezmocnosti, narušením viery k spravodlivosti. Ak by súd konal v konaní v primeranej lehote, nebol by aktuálne „obmedzený“ priznávanou sumou v rozpätí od 30 až do 60 EUR za každý deň väzby, a nemôže to byť na ťarchu žalobcov. Poukázal aj na zákaz retroaktivity (I. ÚS 238/04, Pl. ÚS 1/04, Pl. ÚS 36/95). Nesúhlasili ani s porovnávaním výšky náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. s tým, že táto nemôže presiahnuť odškodňovanie obete násilného trestného činu, kde dochádza k poškodzovaniu života a zdravia, keď ľudský život je najvyššia hodnota, od ktorej sa odvodzujú ostatné. Poukázali na viaceré rozsudky slovenských súdov, kde boli priznané nemajetkové ujmy vo vyšších sumách (uznesenie NS SR zo dňa 31.05.2012, sp. zn. 2Cdo/231/2011 – diskriminácia sudcov, uznesenie NS SR zo dňa 04.01.2012, sp. zn. 5Cdo/198/2011 uverejnenie nepravdivých článkov s podobizňou v týždenníku, naznačujúcich, že žalobca je páchateľom závažnej trestnej činnosti – 66.388,- EUR, Okresný súd Bratislava V. rozsudok zo dňa 04.03.2009 č. k. 8C/505/2005 - 66.388,- EUR, Krajský súd v Bratislave 9Co/179/2009 atď.) Trvali na tom, že sa žalobcom 1/ až 4/ úplne od základu zmenil život. V dôsledku trestného konania, ktoré bolo značne medializované, navždy stratili možnosť viesť „normálny“ rodinný a súkromný život, utrpeli silnú psychickú a emocionálnu traumu, ktorá ich poznačila na celý život, čo konštatoval aj okresný súd. Preto prihliadanie na limity aktuálnej právnej úpravy vzhľadom na dĺžku trestného a súdneho konania a následky tým spôsobené žalobcom nemôže zodpovedať predstavám spravodlivosti. Je iba chybou konajúcich súdov, že nedokázali včas rozhodnúť a zabezpečiť žalobcom spravodlivosť. Čo sa týka nároku žalobcu 2/ na náhradu škody ako ušlej mzdy vyčíslenej vo výške 16.378,584 EUR z titulu predĺženia väzby, nesúhlasia s tvrdením okresného súdu, že až podaním zo dňa 22. 10. 2012 žalobca 2/ doplnil svoj pôvodný nárok o náhradu nemajetkovej ujmy, aj nárok o náhradu škody z titulu ušlej mzdy. Žalobca 2/ doplnil svoj nárok o náhradu škody podaním zo dňa 22. 06. 2010, t. j. v trojročnej premlčacej lehote. Poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 20. 11. 2018, č. k. 15Co/286/2016-634, kde v odôvodnení okrem iného uviedol, že okresný súd vecne správne rozhodol, keď vyhodnotil, že nároky žalobcov nie sú premlčané. Domnievajú sa, že okresný súd v dôsledku prekážky res iudicata nemal posudzovať nárok žalobcu 2/ na náhradu škody za obdobie od 23.08.2004 do 12.03.2005, nakoľko ako vyplýva z medzitýmneho rozsudku, ako aj z rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 2.11.2018, 15Co/286/2016-634 nárok je daný a nie je premlčaný. Čo sa týka žalobcu 3/ na náhradu škody za nájom z titulu predĺženia väzby, žalobca 3/ predložil do súdneho konania čestné vyhlásenie brata žalobcu 3/ a potvrdenie o prevzatí finančných prostriedkov vzhľadom na skutočnosť, že s odstupom času od vzatia do väzby bolo predloženie iných dokladov o úhrade ceny podnájmu nereálne.

4. Proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie samostatne aj žalobca 2/. Rozsudok napadol vo výrokoch IV., V., VI. a VII., XVI. s poukazom na ustanovenia § 365 ods. 1 písm. d), f), h) CSP. Záver súdu v bode 79. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia považuje za zmätočný vo vzťahu k ďalším častiam odôvodnenia rozsudku za odporujúce si navzájom a nepreskúmateľné s poukazom na bod 100. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a má za to, že nárok žalobcu 2/ na náhradu škody – ušlej mzdy bol uplatnený včas, a to v trojročnej premlčacej lehote a závery okresného súdu sú v tejto časti nesprávne a nepreskúmateľné. Vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy má žalobca 2/ za to, že okresný súd použil právny predpis, ktorý nesprávne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd prijal arbitrárny záver, navodzujúci stav absolútnej právnej neistoty, keďže žalobcovi 2/ priznal náhradu nemajetkovej ujmy neprimeranú spôsobenému zásahu a jeho následkom, ktorými je žalobca 2/, jeho život a jeho rodina poznačená do dnešného dňa. Rozhodnutie okresného súdu je v rozpore s rozhodovacou praxou ESĽP (napr. rozhodnutia Wassink v. Holandsko, Tsirlis a Kouloumpas v. Grécko). Poukázal aj na Nález Ústavného súdu SR vydaný v konaní sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017, podľa ktorého sa limitácia uplatňovať nesmie. Uviedol, že bol narušený vzťah s jeho rodinou, v spoločnosti, jeho sestra je známa moderátorka, ktorá s ním prerušila kontakt, nakoľko s médiami z dôvodu nezákonných perzekúcií bol označovaný ako zločinec, čo je nezvratné a nikto žiadnym spôsobom nedokáže napraviť škody spôsobené štátnou mocou na jeho reputácii, na osobnom a progresnom smerovaní. Opakovane poukázal na podmienky vzatia do väzby a na samotnú väzbu. Nedávno kandidoval na šéfa úradu na ochranu osobných údajov a zase média vytiahli, že bol

vo väzbe. Má totálne zničenú reputáciu kvôli tomu, že štát takto postupuje. Pred väzbou mal pracovnú zmluvu na 60.000,-Sk, bol manažér. Mal aktívne firmy, do ktorých investoval. Mal pílu, čo mala obrat 1.000.000,-Sk. Advokátska komora ho nezapíše ani ako koncipienta a nemôže sa uplatniť v právnej sfére. Náhradu nemajetkovej ujmy priznanú súdom vo výške 16.470 EUR považuje za neprimeranú. Rozsudok v napadnutej časti žiadal zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie alternatívne zmeniť a priznať žalobcovi 2/ nárok uplatnený podanou žalobou.

5. Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcov 1/ až 4/ uviedol, že zotrváva na všetkých svojich vyjadreniach uvedených v odvolaní zo dňa 25.10.2022. Uviedol, že odkaz žalobcov na rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 24.01.2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016 je nesprávny a irelevantný, keďže vo veci žalobcov súd prvej inštancie pristúpil k priznaniu náhrady vo výške 40 EUR, resp. 45 EUR za deň väzby a ústavný súd v uvedenom rozhodnutí nepovažoval za neprimerané odškodnenie sumou 1.000,- EUR za mesiac vykonanej väzby, teda 33,33 EUR za deň. K primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a existencii istej formy limitácie sa vyjadril Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 3Cdo/19/2018 zo dňa 14.07.2018. Žalovaná preto považuje úvahy žalobcov za porušenie zákazu retroaktivity a nemožnosti súdu vo svojej právnej úvahe akýmkoľvek spôsobom limitovať výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za nesprávne, keďže aj z uvedenej judikatúry vyplýva, že komparácia jednotlivých následkov je žiadúca až nevyhnutná. Pokiaľ žalobcovia argumentujú aj uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.05.2012, sp. zn. 2Cdo/231/2011, kde žalobcom bola priznaná titulom nemajetkovej ujmy spôsobenej diskrimináciou suma 100.000 EUR, žalovaný poukázal na to, že išlo o konanie v inom režime, ako v režime zákona č. 58/1969 Zb. alebo zákona č. 514/2003 Z. z. Ďalšie žalobcami uvádzané rozhodnutia vo veciach 5Cdo/198/2011, 3Cdo/150/2016, 5Cdo/253/2008 a 3Cdo/153/2009 sa týkajú rozhodovacej činnosti vo veci žalôb na ochranu osobností za dôsledky spôsobené činnosťou médií, ktoré nie je možné akýmkoľvek objektívne odôvodniteľným postupom stotožňovať s predmetným prípadom. K tvrdeniam žalobcu 3/ vo vzťahu k preukazovaniu majetkovej škody žalovaný uviedol, že žalobca mal možnosť svoje tvrdenia preukázať, a to v čase podania žaloby, t. j. do 12. 03. 2010. V zmysle zásady kontradiktórnosti v Civilnom sporovom konaní je procesná aktivita sporových strán žiadúca a nevyhnutná. Odvolací súd v časti odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vo vzťahu k existencii majetkovej škody žalobcu 3/ označil rozhodnutie za nezrozumiteľné a navzájom si odporujúce. Žalobca 3/ mal zákonnú povinnosť už pri podaní žaloby svoje tvrdenia o vzniku škody podložiť relevantnými dôkazmi (§ 79 ods. 1, 2 CSP), osobitne v situácii, keď žalobu podával v zastúpení právnym zástupcom. Uvedené sa vzťahuje aj k povinnosti žalobcu 2/, ktorý rovnako ako vznik majetkovej škody (ušlého zisku) nepreukázal.

6. Odvolanie proti rozsudku okresného súdu podal aj žalovaný, a to proti výrokom I., III., IV., VI., VIII., X., XI., XIII., XV., XVI. Rozsudok okresného súdu navrhol zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal, že súd nároky žalobcov nemal posudzovať titulom trestného stíhania, resp. uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného rozhodnutia, ale výlučne titulom väzby. V rozpore s tým však potom súd odôvodňuje vznik nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy aj trestným stíhaním. Nesprávne potom posúdil existenciu príčinnej súvislosti ako podstatnej zložky zodpovednostného vzťahu, a to tak v otázke skutkovej, ako aj právnej. Rozhodnutie okresného súdu je poznačené zmätočnosťou a nepreskúmateľnosťou, čo predstavuje odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP. Okresný súd v zmysle bodu 72. odôvodenia rozsudku uviedol, že titulom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom bolo uznesenie o vzatí do väzby a uznesenie o predĺžení väzby, avšak k možnosti priznania nárokov z oboch titulov sa okresný súd nijakým spôsobom nevyjadril, svoje tvrdenia nepodporil, argumentáciou vychádzajúcou z platnej právnej úpravy a rovnako rozhodnutie neodôvodnil žiadnou judikatúrou, ktorá by akýmkoľvek spôsobom podporila právny názor okresného súdu. Nemožno konštatovať, že uznesenie o predĺžení väzby spôsobilo akúkoľvek zmenu statusu žalobcov, a preto nemohlo byť titulom pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Okresný súd svoje rozhodnutie neodôvodnil, rozhodnutie je nepreskúmateľné a vykazuje znaky arbitrárnosti. Okresný súd na jednej strane žalobcom priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a majetkovej škody z dvoch titulov – uznesenia o vzatí do väzby a uznesenia o predlžení väzby, na strane druhej kumuloval priznané nároky na náhradu nemajetkovej ujmy a majetkovej škody z oboch súdom uznaných titulov. Z odôvodnenia rozhodnutia vôbec nie je možné určiť, ktorý nárok a v akej výške bol žalobcom priznaný z toho-ktorého titulu. Rozhodnutie preto trpí nepreskúmateľnosťou uvedeného rozhodnutia. K primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalovaný poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/127/2019 s tým, že pri určovaní primeranej náhrady nemajetkovej ujmy je v konaniach o náhradu škody proti štátu potrebné vždy zohľadňovať pre odškodňovanie obetí trestných činov podľa osobitných predpisov, a to bez ohľadu na to, kedy k zásahu došlo, teda

či sa vec posudzuje podľa zákona č. 58/1969 Zb. alebo zákona č. 514/2003 Z. z. v akejkoľvek verzii jeho platnosti a účinnosti. Poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne, rozsudok č. k. 4Co/834/2015 zo dňa 16.11.2016, kde bola priznaná náhrada za jeden deň vo výkone trestu 12,59 EUR; Krajský súd v Košiciach rozsudok č. k. 9Co/261/2017 zo dňa 25.04.2018, kde bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za jeden deň vo výkone trestu 25,97 EUR. Z vyššie uvedených skutočnosti žalovaný považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za nedôvodnú, nepreukázanú a neprimeranú. Poukázal aj na nevyžitie opravného prostriedku žalobcu, čo je imanentnou súčasťou žalobcovej procesnej aktivity v základnom konaní a čo je možné bez pochýb považovať za vzdanie sa dostupného nástroja procesnej obrany. Práve využitie opravného prostriedku proti uzneseniu o vzatí do väzby, resp. uzneseniu o predĺžení väzby pritom mohlo mať zásadný vplyv nielen na procesné postavenie žalobcov v základnom konaní, ale v prípade jeho úspešného uplatnenia aj na konanie na tunajšom súde, keďže iná/kratšia dĺžka obmedzenia osobnej slobody žalobcov by sa logicky odrazila aj na intenzite/závažnosti následkov a tým aj na výške priznaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Preto bolo potrebné sa s uvedenou skutočnosťou dôsledne vysporiadať, na čo súd v odôvodení rezignoval. Okresný súd napriek určeniu titulov, ktorými majú byť uznesenie o vzatí do väzby a uznesenie o predĺžení väzby, v bodoch 35., 86., 91., 93. nárok na náhradu nemajetkovej ujmy odôvodňoval trestným stíhaním a následkami s ním spojenými. Popri tom odôvodňoval priznaný nárok aj medializáciou základného konania, zdravotnými problémami, rozsahom zverejnenia, dočasnou nezamestnanosťou a vplyvom na rodinu žalobcov. Žiaden z týchto následkov pritom pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnený byť nemohol. Žalovaná pri tom nemôže zodpovedať za konanie tretích osôb (médií), čo zakladá absenciu pasívnej vecnej legitimácie žalovaného vo vzťahu k prípadne nemajetkovej ujme spôsobenej medializáciou. Žalovaný ďalej namietal vadu nesprávnych skutkových zistení, nesprávneho právneho posúdenia veci a napokon aj porušenia práva žalovaného na spravodlivý proces pre nedostatok a nepresvedčivosť odôvodnenia rozhodnutia v otázke následkov pôsobenia väzby na pracovnoprávne vzťahy žalobcov. Namietal, že súd nemohol pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zohľadňovať akúkoľvek ujmu na zdraví žalobcov a už vôbec nie na ich rodinných príslušníkov. K majetkovej škode uplatnenej žalobcom 3/ žalovaný uviedol, že za jediný titul v prípade preukázania vzniku výšky ujmy a príčinnej súvislosti, žalovaný považuje výhradne uznesenie o vzatí do väzby, a preto námietka premlčania bola v celom rozsahu dôvodná. Žalobca 3/ nepredložil dôkaz preukazujúci skutočnosť, že aj v momente vydania uznesenia o vzatí do väzby bol prijímateľom mzdy a súd nesprávne interpretoval mzdový list žalobcu 3/, súd nesprávne uviedol dĺžku trvania väzby 7 mesiacov, pričom zo skutkového stavu je zrejmé, že ak súd priznával žalobcovi náhradu ušlej mzdy za obdobie „predĺženej“ väzby (náhrada z titulu uznesenia o vzatí do väzby bola premlčaná), potom obdobie od 23.08.2004 (deň vydania rozhodnutia) do 12.03.2005 (deň prepustenia) nepredstavuje 7 mesiacov. K úrokom z omeškania žalovaný namietal, že argumentácia založená výlučne na uznesení NS sp. zn. Cdo/145/2020 nie je dostatočná a predmetné uznesenie nie je reflexiou rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít. Okresný súd priznaním nároku na zaplatenie úroku z omeškania vo výškach 9,5 %, resp. 9 % zjavne prekročil rozsah žalobných návrhov, keď žalobcovia si uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 8,5 %. Žalobcovi 1/ naviac nesprávne určil dátum počiatku omeškania žalovaného, keďže žalovaný nemohol byť v omeškaní už dňa 24.03.2009, keďže žalobca iba dňa 23.03.2009 doručil žiadosť o predbežné prerokovanie nároku. Žalovaný namietal, že rozhodnutie o trovách konania samostatnými výrokmi vo vzťahu ku každému nároku spôsobuje neprehľadnosť a zmätočnosť pri rozhodovaní o konkrétnej výške trov konania. Nie je zrejmé, ako by mal okresný súd postupovať pri následnom rozhodovaní o výške trov, teda či bude vyhodnocovať, či konkrétny úkon súvisel s nárokom na náhradu majetkovej škody alebo nemajetkovej ujmy, čo spôsobuje stav právnej neistoty. Okresný súd sa pri rozhodovaní o trovách konania dopustil aj ďalšieho pochybenia, keď priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdených súm žalobcom, pričom bol povinný súd vychádzať z nároku uplatneného v žalobe. Na záver poukázal na to, že okresný súd v bodoch odôvodnenia napadnutého rozhodnutia 78. a 79. použil argumentáciu a skutočnosti nesúvisiace s vecou, v tejto časti ide o rozhodnutie nepreskúmateľné.

7. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379, 380 ods. 1, 2 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 (a contrario) CSP rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1, 2 CSP čiastočne potvrdil a v časti priznaného úroku z omeškania zmenil podľa § 388 CSP.

8. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého

rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

9. Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalobcov, žalovaného, ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil. Okresný súd vykonal dostatočné a rozsiahle dokazovanie na zistenie skutkového stavu, skutkový stav zistil úplne a správne, napadnuté rozhodnutie netrpí vadou nesprávnych skutkových zistení. Odvolací súd nezistil, že by sa súd prvej inštancie nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými skutočnosťami a zároveň aj s podstatnou a relevantnou právnou argumentáciou strán sporu; podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecných právnych predpisov, resp. rozhodol v súlade s jej požiadavkami (napr. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Rozsudok okresného súdu je riadne a v súlade so zákonom odôvodnený, je z neho zrejmé, akými úvahami a právnymi názormi sa súd prvej inštancie riadil pri svojom rozhodovaní, rozsudok je preskúmateľný a zrozumiteľný. Odvolací súd sa stotožnil v celom rozsahu s právnymi závermi a argumentáciou súdu prvej inštancie tak, ako sa premietla do napadnutého rozhodnutia v potvrdzujúcej časti a na uvedenú argumentáciu tejto časti odvolací súd v celom rozsahu v podrobnostiach odkazuje.

11. Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného, toto je čiastočne dôvodné, a to len v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania.

12. Okresný súd pri svojom rozhodovaní správne aplikoval ustanovenia zákonov č. 58/1969 Zb. a č.514/2003 Z.z. vo vzťahu k uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy a náhrady škody u jednotlivých žalobcov. Aplikáciu dvoch zákonov precízne odôvodnil s poukazom na skutočnosť, že náhrada nemajetkovej ujmy a náhrada škody u žalobcov 2/ a 3/ sa týkala zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie - rozhodnutie o väzbe žalobcov. Okresný súd poukázal na rozhodujúce časové okamihy (uznesenie o vzatí do väzby bolo vydané v čase účinnosti zákona č.58/1969 Zb., a rozhodnutie o predĺžení väzby bolo vydané už v čase účinnosti zákona č.514/2003 Z.z.).

13. Odvolaciemu súdu z napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva záver súdu prvej inštancie, že mal zistené všetky predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe; uzavrel, že samotné zastavenie trestného stíhania a ani samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Právny základ nároku považoval za preukázaný a za preukázaný ho považuje aj odvolací súd.

14. Námietka žalovaného, že okresný súd v rozpore s uplatnenými titulmi zo strany žalobcov odôvodňuje vznik nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy aj trestným stíhaním, nie je dôvodná. Žalobcovia v žalobe uvádzali, že si uplatňujú nárok výlučne titulom uznesenia o vzatí do väzby a uznesenia o predĺžení väzby, je teda zrejmé, že si splnili svoju povinnosť a vymedzili právny titul, od ktorého si nárok uplatňujú. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia aj uzavrel, že nárok uplatňovaný žalobcami na náhradu nemajetkovej ujmy, ako aj majetkovej ujmy, je daný titulom nezákonného rozhodnutia, za ktoré považujú žalobcovia rozhodnutie o vzatí do väzby a o predĺžení väzby, keď žalobcovia spôsobenú ujmu odvodzovali od okolností súvisiacich so vzatím ich osôb do väzby, teda obmedzením ich osobnej slobody. Podrobne v jednotlivých bodoch odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresný súd konštatoval, že základ nároku žalobcov bol nesporne preukázaný zo strany žalobcov, a to práve s poukazom na ust. § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z., ako aj § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., v zmysle ktorých právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené, alebo ak bol spod obžaloby oslobodený, ako to bolo vzhľadom na zistený skutkový stav nesporne preukázané aj u žalobcov, u ktorých uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII Gv 2704-799 zo dňa 03.03.2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12.03.2008 došlo k zastaveniu trestného stíhania, a to

pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného a trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny, a to z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia síce vyplýva, že súd konštatoval, že pri posudzovaní nároku žalobcov prihliadal na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody, ako aj dopadmi trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodených osôb, avšak je potrebné v tejto súvislosti vychádzať z toho, že bez vznesenia obvinenia a na jeho základe vedeného trestného stíhania a vykonanej väzby, by žalobcom nebola vznikla ujma, ktorú popisovali v žalobe a ich vyjadreniach v konaní. Je totiž zrejmé, že trestné stíhanie žalobcov, ktoré je možné považovať za nezákonné vzhľadom na to, že žalobcovia nakoniec neboli odsúdení právoplatne a došlo u nich k zastaveniu trestného stíhania uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry dňa 12.03.2008, čo s výkonom nezákonnej väzby nesporne vzájomne súvisí, ak nemožno abstrahovať závery o následkoch výkonu väzby u žalobcov bez vzťahu ku samotnému nezákonnému trestnému stíhaniu, teda aj v zmysle, pre aký trestný čin boli žalobcovia stíhaní, aký trest im v tomto smere hrozil, z akých dôvodov boli vzatí do väzby a podobne, keď v konečnom dôsledku bolo trestné stíhanie zastavené, a to z dôvodu, že sa nestali skutky, ktoré im boli kladené za vinu. Odvolací súd preto nepovažuje v tomto smere rozhodnutie okresného súdu za zmätočné, neodôvodnené, nepreskúmateľné a vykazujúce znaky arbitrárnosti tak, ako to namieta žalovaný vo svojom odvolaní. Okresný súd týmto spôsobom len zvýraznil nepochybne vážny zásah do slobody jednotlivca, akým bol výkon väzby a aký dopad mal tento výkon väzby na osobný, rodinný a profesijný život u žalobcov jednotlivo. Nezákonné trestné stíhanie žalobcov je len jednou z viacerých okolností, na ktoré bol okresný súd povinný prihliadať v súvislosti s rozhodnutím o výške nemajetkovej ujmy, a nie titulom, pre ktorý sa náhrada žalobcom priznala.

15. Dôvodná nie je ani námietka žalovaného, že okresný súd kumuloval priznané nároky na náhradu nemajetkovej ujmy a majetkovej škody z oboch súdom uznaných titulov. Uvedená skutočnosť podľa názoru odvolacieho súdu nespôsobuje vecnú nesprávnosť a ani nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Okresný súd jasne poukázal na uplatnené dva tituly a aplikáciu dvoch zákonov, čo precízne odôvodnil v bode 86. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu.

16. Z uvedených dôvodov neobstojí ako dôvodné tvrdenie žalovaného, že okresný súd spojil následky dvoch rôznych titulov pre nemajetkovú ujmu, a to rozhodnutie o väzbe, predĺžení väzby, ako aj rozhodnutie o vznesení obvinenia, čo malo podľa tvrdení žalovaného predstavovať nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

17. Ani odvolacie námietky žalovaného k primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Pokiaľ žalovaný odmieta niesť zodpovednosť za konanie tretích osôb (médií), čo podľa názoru žalovaného zakladá absenciu jeho pasívnej vecnej legitimácie v predmetnom konaní, odvolací súd uvádza, že námietka nie je dôvodná. Je vylúčené, aby za nezákonnú väzbu žalobcov, ktorá bola medializovaná, zodpovedala za škodu tretia osoba, teda médiá. V takomto kontexte okresný súd napadnuté rozhodnutie neodôvodňoval, len popisoval v súlade so súdnou praxou, aký dopad a následky malo rozhodnutie o väzbe na žalobcov 1/ až 4/, ktoré následky nemôžu byť popisované bez ohľadu na skutočnosť, že k výkonu väzby žalobcov došlo v priebehu ich nezákonného trestného stíhania, väzby a po medializácii týchto okolností, ktorú medializáciu možno v demokratickom štáte predpokladať, o to viac, ak išlo o podozrenie u žalobcov zo spáchania trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny, ako aj pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného. Zo žiadneho bodu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu nevyplýva tá skutočnosť, že by žalovaný mal niesť zodpovednosť aj za konanie tretích osôb, teda médií, nakoľko poukazovanie na mediálne výstupy, ako aj rozsah zverejnenia – medializácie trestného konania je len jednou z okolností, za ktorých k zásahu do práv žalobcov došlo, a na ktoré okresný súd správne prihliadal. Odvolací súd zdôrazňuje, že iba na skutočnosti, že vec bola v minulosti aj medializovaná, okresný súd svoje rozhodnutie nezaložil.

18. Ďalšia námietka žalovaného smerovala vo vzťahu k bodu 80. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorom okresný súd konštatoval, že samotné splnenie podmienok na nárok žalobcov na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe a rozhodnutím o jej predĺžení nie je podmienený povinnosťou podať proti takémuto rozhodnutiu sťažnosť alebo iný opravný prostriedok (R 36/2020). Odvolací súd zdôrazňuje, že každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané v súlade s konaním ustanoveným zákonom, a okrem toho, každé opatrenie, ktorým je

jednotlivec pozbavený osobnej slobody musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli. Špecifickým prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci podľa zák. č. 514/2003 Z. z. je preto aj nárok fyzickej osoby, ktorá bola vzatá do väzby, ak bolo proti nej trestné stíhanie zastavené, bola oslobodená spod obžaloby, alebo vec bola postúpená inému orgánu. Táto osobitná právna úprava zodpovednosti za škodu vychádza z čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe sú v zákone č. 514/2003 Z. z. vymedzené tak pozitívne (§ 8 ods. 5), ako aj negatívne (§ 8 ods. 6). Nevyhnutným predpokladom na vznik nároku na náhradu škody je teda naplnenie niektorej z hypotéz predpokladaných v ust. § 8 ods. 5 tohto zákona, t. j., že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená, alebo vec bola postúpená inému orgánu. Ide však len o prvý predpoklad vzniku tohto nároku, pretože vychádzajúc z logického a systematického výkladu zákona, je kumulatívnou podmienkou súčasne nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody vznikne podľa § 8 ods. 6 (in concreto zavinenie väzby). Takéto zavinenie väzby zo strany žalobcov nebolo zistené okresným súdom (bod č. 82. napadnutého rozhodnutia okresného súdu). V tejto súvislosti odvolací súd upriamuje pozornosť aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VCdo/2/2022 zo dňa 24.10.2022, ktorého tretia výroková veta znie tak, že splnenie podmienky podať riadny opravný prostriedok v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa nevyžaduje, ak bol žalobca spod obžaloby v trestnom konaní oslobodený.

19. Pokiaľ ide o námietky žalovaného ohľadom následkov pôsobenia väzby na pracovnoprávne vzťahy žalobcov a nedostatok a nepresvedčivosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu v bodoch 19., 26., 31., 32., 33., 35., 43. odvolací súd konštatuje, že ani v tomto smere odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Okresný súd iba na týchto skutočnostiach, že žalobcovia mali problém nájsť si adekvátne a vhodné zamestnanie a uplatniť sa v ďalšom profesijnom živote, svoje rozhodnutie nezaložil. Žalovaný spája rôzne časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a vzájomne ich prepája, čo vytvára dojem zmätočnosti napadnutého rozhodnutia nedôvodne. V bode 95. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresný súd konštatuje závažnosť vzniknutej ujmy, ale najmä „okolnosti, za ktorých k zásahu do práv žalobcov došlo“, medzi ktoré okolnosti poňal i tie, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia o väzbe a jej predĺžení a jeho dôsledkom, ktoré žalobcom vznikli v spoločenskom, resp. pracovnom uplatnení, čoho dôsledkom nebol len všeobecný dešpekt, ktorý nezákonné rozhodnutie prinieslo vo vzťahu k ich osobám zo strany okolia, ale obmedzením osobnej slobody u žalobcov došlo k prerušeniu ich akýchkoľvek kontaktov -osobných, rodinných, ale aj pracovných, teda k prerušeniu dovtedy vykonávanej ich pracovnej činnosti a dopad nezákonnej väzby na ich možnosti nájsť si zamestnanie po prepustení z väzby, čo bolo jednoznačne preukázané listinnými dôkazmi, ako aj výsluchmi svedkov v predmetnom konaní. Okresný súd mal preukázaný aj záver o príčinnej súvislosti medzi skončením pracovnej činnosti u žalobcov a posudzovanou nezákonnou väzbou u žalobcov, čo jednoznačne vyplynulo z dokazovania a odvolací súd sa s jeho záverom v plnom rozsahu stotožňuje.

20. Argument žalovaného, že okresný súd nemohol pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zohľadňovať akúkoľvek ujmu na zdraví žalobcov, a už vôbec nie ich rodinných príslušníkov, nie je dôvodný. Je síce pravou, že náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má len ten, kto bol do väzby vzatý, avšak uplatnená ujma nemôže bez ďalšieho vylučovať i to, aké následky malo nezákonné rozhodnutie pre osobný, rodinný život žalobcov, ktorí ujmu svojich najbližších považovali a vnímali ako svoju vlastnú. Žaloba žalobcov nebola koncipovaná tak, že by si práve rodinní príslušníci žalobcov uplatňovali náhradu nemajetkovej ujmy ako zásah do ich práva na súkromný život. V konaní išlo o popis skutkových okolností, za ktorých k zásahu do práv žalobcov došlo, vrátane ujmy, ktorú vnímali najcitlivejšie, a to prežívanie nezákonnej väzby rodinnými príslušníkmi žalobcov tak, ako na to správne poukázal okresný súd. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že dopady väzby žalobcov na členov ich rodiny bezpochyby vplývali na žalobcov, ktorí pred nástupom do väzby viedli riadny usporiadaný život a tešili sa dobrému zdravotnému stavu a darilo sa im aj v pracovnej oblasti. Nemožno preto v tejto súvislosti opomenúť, že v prípade žalobcu 2/, ak došlo k vážnemu zhoršeniu zdravotnému stavu jeho matky A. S. I., prípadne, ak pretrvávali napäté vzťahy v rodine (žalobca 2/ a jeho otec) a došlo aj k odcudzeniu syna a žalobcu 2/, práve tieto okolnosti mali závažný vplyv na jeho súkromný a rodinný život. Nemožno opomenúť tiež, že výkon väzby u žalobcov bol realizovaný v čase ich produktívneho veku, kedy viedli riadny, usporiadaný rodinný život, členovia ich rodín sa tešili dobrému zdravotnému stavu, mali harmonické rodinné vzťahy, žalobca 2/ už mal dve maloleté deti a v práci sa

žalobcom darilo, žili spoločne s partnerkami. Odlúčenie od ich rodín trvalo 366 dní počas výkonu väzby, čo nepochybne je faktorom, ktorý zasahuje závažnou mierou do rodinného života žalobcov a ich celých rodín. Uvedenú skutočnosť tak, ako to konštatoval okresný súd nie je potrebné ani osobitne dokazovať, pretože je logické, že tak, ako samotní žalobcovia uvádzajú útrapy s touto vecou spojené, tak tieto prežívajú aj ich najbližšie rodiny dodnes tak, ako to bolo preukázané výpoveďami svedkov v predmetnom konaní. Odvolací súd v zhode so závermi okresného súdu nemá pochybnosť o tom, že výkon väzby mal a má dopad na osobnostné práva žalobcov, najmä ak v prejednávanom prípade nezákonná väzba trvala 366 dní.

21. Žalovaný ďalej vzniesol námietku k majetkovej škode uplatnenej žalobcom 3/. Uvedenú námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. V otázke premlčania sa okresný súd podrobne vyjadril v bode 104. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach naň odkazuje. Pokiaľ sa týka výpočtu ušlej mzdy žalobcu, k uvedenému sa okresný súd vyjadril v bode 102. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a odvolací súd sa taktiež s uvedeným záverom v plnom rozsahu stotožňuje. K námietkam žalovaného odvolací súd uvádza, že okresný súd nezaložil svoje rozhodnutie iba na citovanom dôkaze – mzdovom liste za rok 2003, ale na vykonanom dokazovaní, keď správne aplikoval zásadu voľného hodnotenia dôkazov a dôkazy vyhodnotil jednotlivo a v ich vzájomných súvislostiach. Okrem uvedeného dôkazu, príjem žalobcu 3/, okresný súd vykonal aj listinným dôkazom – „Údaje o dani z príjmov za rok 2003“, ktoré predložil žalobca 3/ do spisu, a z ktorého vyplývajú tie isté skutočnosti ako z predloženého mzdového listu za rok 2003.

22. Pokiaľ sa týka námietky žalovaného ohľadom začiatku vzniku nároku na úroky z omeškania, odvolací súd konštatuje, že ani uvedená námietka nie je dôvodná. Žalovaný namietal, že okresný súd vychádzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/145/2020, ktoré rozhodnutie nie je reflexiou praxe najvyšších súdnych autorít. Zároveň žalovaný poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované v zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu pod R45/2000, prípadne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/151/2017. Okresný súd správne, vzhľadom na aktuálnu rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, považoval tento názor žalovaného už za prekonaný. Odvolací súd sa s uvedeným záverom okresného súdu v plnom rozsahu stotožňuje. Uvedené potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/145/2020, ale aj sp. zn. 4Cdo/257/2019, v zmysle ktorých zákon č. 514/2003 Z. z. uznáva náhradu nemajetkovej ujmy ako jeden z nárokov na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. V prejednávanej veci bola okresným súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu, že žalobcovia boli rozhodnutím o väzbe, ako aj rozhodnutím o predĺžení väzby pozbavení osobnej slobody, pričom následne došlo k zastaveniu trestného stíhania uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry. V súlade s § 8 ods. 5 písm. b) zák. č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bol okrem iného oslobodený spod obžaloby. Z uvedenej dikcie zákona možno vyvodiť, že nárok žalobcov podľa § 17 ods. 2 až 4 zák. č. 514/2003 Z. z. voči žalovanému vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody, následne oslobodená spod obžaloby, resp. došlo k zastaveniu trestného stíhania tak, ako to bolo v uvedenom prípade. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich (väzobného stíhania, zastavenia trestného stíhania a ich príčinná súvislosť so vznikom nemajetkovej ujmy vzniknutej obmedzením na osobnej slobode jednotlivca). Z ust. § 563 Občianskeho zákonníka možno vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím 6-mesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor okresného súdu podporuje novela zákona č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 01.01.2003 ustanovenie § 16 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím 6-mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Preto je odvolací súd toho názoru, že rozhodnutím okresného súdu nedošlo k odklonu od žalovaným označených rozhodnutí Najvyššieho súdu SR. Aj z rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/169/2018 vyplýva, že pokiaľ štát si nesplní svoju povinnosť škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím nahradiť poškodenému včas, dostáva sa do omeškania s plnením tohto dlhu od okamihu, kedy žalobca si môže svoj nárok uplatniť na súde, t.j. po zmienených 6 mesiacoch, resp. v prípade negatívneho rozhodnutia o žiadosti, aj od skončenia prejednania. Uvedený právny záver vyplýva aj

z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27.01.2022, v ktorom najvyšší súd vyslovil svoje právne závery aj vo vzťahu k žalovaným uvádzaným rozhodnutiam sp. zn. 1Co/15/1997 (R45/2000). V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že rozhodovacia prax je prekonaná, napr. aj rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/257/2019, 4Cdo/48/2017 a 7Cdo/243/2019. Odvolací súd preto vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti konštatuje, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím 6 mesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zák. č. 517/2003 Z. z., a preto odvolací súd námietku žalovaného v tejto časti považoval za nedôvodnú.

23. Odvolanie žalovaného je čiastočne dôvodné, a to v časti priznaného úroku z omeškania, keď žalovaný namietal porušenie zásady ne ultra petitum, ako aj nesprávne určenie počiatku omeškania u žalobcu 1/. Z uvedeného dôvodu odvolací súd v tejto časti rozsudok okresného súdu zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia v bodoch II. až IX. Zo spisu jednoznačne vyplýva, že žalobcovia 1/ až 4/ si v konaní uplatnili úrok z omeškania vo výške 8,5 % ročne z nemajetkovej ujmy, pričom okresný súd žalobcom priznal vyšší úrok z omeškania, a to žalobcovi 1/ vo výške 9,5 %, žalobcovi 2/ až 4/ 9 %-ný úrok z omeškania. Je preto dôvodná námietka žalovaného, že došlo k porušeniu zásady ne ultra petitum. Pokiaľ sa týka žalobcu 1/, okresný súd nesprávne určil aj počiatok omeškania, keď žalobca 1/ doručil žalovanému žiadosť o predbežné prerokovanie nároku dňa 23.03.2009 (viď č. l. 473), a preto žalovaný nemohol byť v omeškaní už dňa 24.03.2009 tak, ako to dôrazne namietal žalovaný. Z uvedeného dôvodu odvolací súd v tejto časti rozsudok okresného súdu zmenil a žalobcom 1/ až 4/ priznal úrok z omeškania v požadovanej výške 8,5 % z nemajetkovej ujmy a u žalobcu 1/ zmenil aj počiatok omeškania, a to odo dňa 24.09.2009 (žiadosť bola podaná dňa 23.03.2009 + 6 mesiacov, to sa rovná nasledujúci deň – 24.03.2009).

24. Okresný súd zároveň rozhodol závislými výrokmi, a to výrokmi III., VI., X., XIII. o tom, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcom trovy konania titulom nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy v rozsahu 100 %. Aj s uvedenými výrokmi okresného súdu sa odvolací súd stotožňuje, preto ich v celom rozsahu v zmysle ust. § 387 os. 1, 2 CSP potvrdil a na odôvodnenie v bode 108. napadnutého rozhodnutia v celom rozsahu odkazuje. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že k problematike rozhodovania o náhrade trov konania v spore o poskytnutie primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, a to v súvislosti s odvolacou námietkou žalovaného, je nutné poukázať aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/34/2018 zo dňa 30. 07. 2019, v zmysle ktorého pre danú otázku „...neexistuje žiadna exaktná metóda, v akej výške ho určiť, uplatní sa preto prirodzená zásada v zmysle čl. 4 ods. 2 CSP pri neexistencii adekvátneho ustanovenia Civilného sporového poriadku, akým bolo ust. § 142 ods. 3 OSP, ako keby žalobca mal plný úspech vo veci, aj keď mu súd prizná náhradu podľa svojej úvahy. Žalobca totiž nemôže byť v rámci náhrady trov konania sankcionovaný za nie celkom priliehavý odhad budúceho priznaného nároku súdom. Rozhodnutie o výške primeraného zadosťučinenia, na rozdiel od posudzovania existencie ujmy, totiž predstavuje iba úvahu súdu...“. K uvedenej problematike sa vyjadril aj ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 273/2021.

25. Pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd dôvodne nebral do úvahy celú uplatnenú sumu nemajetkovej ujmy a vzal za základ len prisúdenú sumu, ktorá závisela od úvahy súdu, nakoľko nárok bol čo do základu daný. Pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme sa procesný úspech posudzuje len vo vzťahu k výsledku sporu ohľadne základu nároku, preto skutočnosť, že došlo aj k zamietnutiu žaloby ohľadne nemajetkovej ujmy v prevyšujúcej časti, nemala na rozhodnutie o trovách konania žiadny vplyv. Okresný súd rozhodol v súlade s rozhodovacou súdnou praxou.

26. Pokiaľ sa týka námietky žalovaného, a to, že trovy konania boli priznané samostatnými výrokmi, uvedená námietka žalovaného nie je dôvodná. Odvolací súd zdôrazňuje, že v prejednávanej veci došlo k rozhodovaniu o viacerých samostatných nárokoch žalobcov 2/ a 3/ v spoločnom konaní. Uvedené nároky si mohli žalobcovia 2/ a 3/ uplatniť aj samostatne; bolo na ich rozhodnutí, či a ktoré nároky si žalobca 2/ a 3/ uplatní a či si tieto nároky uplatnia v jednom konaní. Uvedený nárok žalobcov 2/ a 3/ na náhradu škody spočíval v dvoch čiastkových nárokoch, a to v nároku na náhradu škody spočívajúcom v ušlom príjme, ušlom zisku a nároku na náhradu škody za nájom. Podľa názoru odvolacieho súdu so samostatnosťou jednotlivých nárokov bolo potrebné počítať aj pri rozhodovaní o trovách konania; určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od voľnej úvahy súdu a určenie výšky škody záviselo od preukázanej straty na zárobku, resp. preukázanom ušlom zisku, ako aj škody

na nájme. Takáto rozdielnosť v spôsobe zisťovania výšky nárokov nachádza svoj obraz v dvojakom režime rozhodovania o nároku na náhradu trov konania, keď v prípade nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy priznanie trov konania v závislosti na úvahe súdu a v prípade škody prichádza do úvahy striktne zásada úspechu v spore. Okresný súd tak rozhodol správne, pokiaľ o nárokoch, ktoré mali osobitný charakter (nemajetková ujma, náhrada majetkovej škody) rozhodol osobitnými výrokmi o nároku na náhradu trov konania. Tento spôsob rozhodnutia je v súlade s princípom spravodlivosti, nakoľko pri nároku na náhradu škody – ušlý zisk, príjem sa voľná úvaha súdu uplatniť nemôže. Otázka, aké bude rozhodnutie o vyčíslení trov konania, je potom otázkou, ktorú bude riešiť okresný súd. Ak okresný súd vo vzťahu k samostatným nárokom rozhodol o trovách konania o týchto nárokoch osobitne, jeho postup nebol v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku tak, ako to namieta žalovaný v odvolaní.

27. Pokiaľ sa týka odvolania žalobcov 1/ až 4/, ani uvedené odvolanie odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Žalobcovia namietali nesprávne právne posúdenie veci, keď okresný súd aplikoval limity v zmysle zák. č. 514/2003, a to aj napriek zákazu retroaktivity. Uvedenú námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Odvolacia námietka je v rozpore s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a prípadné zohľadnenie kritéria, ktoré súd prvej inštancie zohľadniť nemal, nemá dopad na správnosť napadnutého rozsudku vo vzťahu k výške priznanej nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov. Okresný súd správne poukázal na právnu úpravu, ktorú aplikoval a z ktorej vyvodil, že aplikovaná právna úprava (účinná v čase vydania rozhodnutia o väzbe, ako aj v čase vydania rozhodnutia o predĺžení väzby), žiadne kritéria pre posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy neustanovovala. S poukazom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, okresný súd poukázal na potrebu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa voľnej úvahy súdu; jasne a precízne definoval hranice voľnej úvahy (intenzita trvania a rozsah nepriaznivých následkov u jednotlivých žalobcov vzhľadom na ich postavenie v rodine, v spoločnosti, v pracovnom živote, zdravotný stav a podobne) s tým, že voľná úvaha musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave. Správne poukázal aj na to, že náhrada za nemajetkovú ujmu by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, náhrada by nemala byť iba symbolická a zároveň nemôže byť ani neprimerane vysoká. Len ako vodítko k voľnej úvahe okresný súd poukázal na neskoršiu právnu úpravu v zmysle ust. § 17 ods. 3, 4 zák. č. 514/2003 Z. z. Podľa názoru odvolacieho súdu, kritériá, ktorých posudzovanie si okresný súd zvolil pri svojej voľnej úvahe sú nepochybne správne a vychádzajú aj z vývoja súdnej praxe pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe poškodenej osoby. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov 1/ až 4/, s prihliadnutím na závažnosť ujmy na ich právach, berúc do úvahy aj následné reakcie, ktoré zásah do práv žalobcov vyvolal v jednotlivých sférach ich osobnosti, ale aj dĺžku vykonanej väzby, vychádzajúc aj z rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít, okresný súd dospel k správnemu záveru, že suma 40,- EUR u žalobcu 4/ a 45,- EUR u žalobcov 1/ až 3/ za každý deň vykonanej väzby, je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom dotknutým nezákonným rozhodnutím o väzbe a predĺžení väzby. Okresný súd zohľadnil aj to, že na žalobcov bola uvalená kolúzna väzba a preventívna väzba, ako väzba najprísnejšia, ktorá spôsobila takmer úplné vylúčenie žalobcov so stretávania sa s rodinou, čím rodiny, ako aj samotní žalobcovia veľmi psychicky trpeli. Okresný súd v tejto súvislosti správne poukázal aj na komparáciu pri určení sumy 40,-, 45,- EUR za deň vykonania väzby, a to s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III.ÚS 754/2016, s ktorou sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd v rámci vlastnej rozhodovacej činnosti poukazuje aj na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/36/2023, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu vo výške 40,- EUR za každý deň väzby. Nemožno tiež opomenúť ani rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, v ktorých vyslovil porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru v súvislosti s nezákonnou väzbou. Ide napríklad o prípad, Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07), v ktorom ESPĽP 17.07.2012 rozhodol tak, že Slovenská republika porušila čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) a sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26.05.2005 do 15. 11.2005 priznal z titulu nemajetkovej ujmy sumu 8 000,- EUR. Prihliadol pritom aj na čiastočné odškodnenie, ktoré sťažovateľovi (z tohto titulu) priznal Ústavný súd SR v sume 1 970,- EUR. Sťažovateľ, ale požadoval sumu 163 646,- EUR. V tejto veci ESPĽP zrekapituloval aj relevantné prípady (Bruncko ods. 46-59; Kormoš ods. 57-69, Kováčik ods. 48-61, Žúbor ods. 47-59), v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišuje.

28. V tejto súvislosti aj odvolací súd zdôrazňuje, že vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritéria určenia jej výšky, a to povahou trestnej veci, dĺžkou a časovými okolnosťami väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodených

a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti. Tieto kritériá okresný súd v plnom rozsahu v svojom rozhodnutí zohľadnil a podrobne ich odôvodnil. Výška nemajetkovej ujmy priznaná okresným súdom jednotlivým žalobcom zodpovedá všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti, inak povedané, určenie jej výšky je, vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Podľa názoru odvolacieho súdu, je potrebné prihliadnuť aj na to, že výška náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým za smrť ich blízkeho človeka spôsobená trestným činom obvykle na území Slovenskej republiky býva priznávaná vo výške od 20.000,- EUR do 50.000,- EUR, a preto sa javí náhrada nemajetkovej ujmy uplatňovaná žalobcami spôsobenej im väzbou ako neprimerane vysoká, a preto správne okresný súd v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov zamietol. V rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/24/2020 sa uvádza, že otázka, aká má byť výška náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, je vždy závislá (popri zákonných predpokladoch aj judiciálne ustálenej praxi) od výsledku posúdenia práve individuálnych jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Na tieto konkrétne individuálne a jedinečné skutkové okolnosti okresný súd dostatočným spôsobom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal a závery okresného súdu pri posudzovaní nastolenej otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov okresný súd viedli k prijatiu napádaného rozhodnutia.

29. Okresný súd preto priznal žalobcom 1/ až 4/ v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o väzbe nemajetkovú ujmu, keď pri kvantifikácii priznanej nemajetkovej ujmy vychádzal z tzv. prezumovaných následkov nezákonného zásahu do osobnej slobody žalobcov 1/ až 4/, do ich práva na súkromie, práva na ochranu súkromného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, ktoré s odkazom na príslušnú judikatúru, nebolo treba v konaní osobitne preukazovať. Odvolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že rozhodnutie okresného súdu o výške nemajetkovej ujmy je primerané aj v porovnaní s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá bola poskytovaná za každý deň odňatia slobody v iných štátoch Európskej únie. Aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 sú označené a citované podstatné právne závery rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva.

30. Stanovenie týchto kritérií bolo v súlade s rozhodovacou činnosťou najvyšších súdnych autorít; kritériá stanovené v neskoršej právnej úprave bral okresný súd iba za inšpirujúce (neskoršiu právnu úpravu tak priamo neaplikoval) a ktoré iba potvrdili dovtedajšiu súdnu prax pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy (bod 90. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). Rozhodnutie okresného súdu o výške nemajetkovej ujmy je preskúmateľné, spravodlivé, okresný súd riadne odôvodnil, ktoré dôkazy vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy mal za preukázané a ktoré nie, vykonané dôkazy vyhodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach a voľné hodnotenie dôkazov komparoval okrem iného so závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúcich z jeho nálezu sp. zn. III ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017. Voľná úvaha súdu má zodpovedajúci podklad v zistenom skutkovom stave, je riadne odôvodnená a preskúmateľná a zároveň spravodlivá. Žalobcovia v odvolaní neuviedli iné nové skutočnosti, s ktorými by sa nebol okresný súd vysporiadal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, a preto odvolací súd v tejto časti považuje rozhodnutie okresného súdu za vecne správne a v plnom rozsahu ho potvrdil.

31. Poukazovanie žalobcov na rôzne rozhodnutia najvyššieho súdu ohľadom výšky nemajetkovej ujmy, odvolací súd považoval za nedôvodné, nakoľko sa nejedná o obdobné prípady, ale sa jedná o priznané sumy nemajetkovej ujmy spôsobenej diskrimináciou, ochranou osobnosti za následky spôsobené médiami a podobne, čo nesúvisí s odškodnením za vykonanú väzbu.

32. Dôvodný nie je ani argument žalobcov 2/ a 3/ týkajúci sa majetkovej škody (výroky VII., XII. napadnutého rozhodnutia). Odvolací súd sa stotožňuje s rozhodnutím okresného súdu, ktorý nárok žalobcov 2/ a 3/ v tejto časti v plnom rozsahu zamietol a v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu v bodoch 100., 101. Žalobca 2/ v konaní neuniesol dôkazné bremeno z titulu uplatneného nároku na náhradu škody – ušlej mzdy tak, ako na to správne poukázal okresný súd. Naviac uvedený nárok žalobcu 2/ je premlčaný, keď žalobca 2/ okresnému súdu doručil svoj žalobný návrh až dňa 12.03.2010, ktorým návrhom sa domáhal, v zmysle petitov predmetnej žaloby, výlučne nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.000.000,- EUR spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne od 01.04.2008 až do zaplatenia. Žalobca 2/ až podaním zo dňa 22.10.2012, ktoré bolo doručené žalovanému dňa 29.10.2012 na pojednávaní (číslo listu 417) si uplatnil aj nárok

na náhradu škody z titulu skutočnej škody a ušlej mzdy. Uplatnený nárok žalobcom 2/ nebol uplatnený včas tak, ako to uviedol okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (bod 100. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), a to v trojročnej premlčacej lehote pri započítaní aj spočívania premlčacej doby počas podania predbežného prerokovania nároku na náhradu škody u žalovaného.

33. Dôvodná nie je ani námietka žalobcu 3/ ohľadom náhrady škody za nájom z titulu predĺženia väzby. Žalobca 3/ v konaní hodnoverným dôkazom nepreukázal tú skutočnosť, že by zaplatil cenu nájmu a nepreukázal ani tvrdenie ohľadom príčinnej súvislosti medzi platením nájmu a predĺžením väzby u žalobcu 3/, z uvedeného dôvodu okresnému súdu nezostala iná možnosť ako uvedený nárok žalobcu 3/zamietnuť, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach odkazuje na bod 101. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

34. Na záver odvolací súd poznamenáva, že žalovaný, ako aj žalobcovia, v odvolaní neuviedli žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa okresný súd dostatočným spôsobom nevysporiadal, keď rozhodnutie okresného súdu je dostatočne odôvodnené v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP.

35. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanoveniami § 396 ods. 1, 2 CSP, § 255 ods. 2 CSP, keď v odvolacom konaní mala každá zo strán úspech len čiastočný, preto odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo.

36. O veci senát odvolacieho súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).
Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).
Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).
Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).
Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).
Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).
Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,
a) ktorému súdu je určené,
b) kto ho robí,
c) ktorej veci sa týka,
d) čo sa ním sleduje a
e) podpis.
(§ 127 ods. 1 CSP)
Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).
Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).
Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie vád neodstráni vady, následkom neodstránenia vád dovolania je odmietnutie dovolania.